

Soru: Eşim Cenevre kantonda polis kontrolü esnasında üzerinde yabancılar kimliğini ve oturma izni bulundurmadığı için gözaltı hapsine alındı. Avukat istemesine rağmen polis avukatın gelmesine izin vermedi ve eşimin ifadesi avukatsız alındı. Polisiye filmlerinde hep avukat eşliğinde ifade alınıyor. Bu hakkımız sadece Cenevre’de mi yok?

Cevap: Polis tarafından alınan ifadelerde şüphelinin ve sanıkların İsviçre’de, Aargau ve Solothurn kantonları hariç, bir avukatı yanında bulundurma hakkı yoktu. Bunun sebebi her kantonun kendisine has bir ceza yargılama kanuna sahipti. İsviçre, ceza yargılama hukukunun tekdüzen olmayan Avrupa’da münferit ülkeldi. Bu durum 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe giren Federal Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu (*Strafprozessordnung StPO/ Code de Procédure Pénal CPP*) ile yılbaşından beri aniden değişti. 26 kanton hukuk yargılama kanunları yerine bu yeni kanun geçti. Sadece mahkemelerin düzenlenmesi yine kantonların yetkisinde kalmıştır.

Türkiye’nin ve İsviçre’nin yanı sıra toplam 47 Avrupa ülkeleri taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin AHIS (*Europäische Menschenrechtskonvention/Convention de Droit de l’Homme*) 6. maddesi ele alınmalı. Adli yargılama olarak adlandırılan bu madde bir şüphelinin ve sanığın kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanma ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilme hakkına sahiptir.

Ne yazık ki Strazburg’daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin AHIS 6. maddesine yönelik somut ve kesin içtihatlarına rağmen İsviçre’deki kantonların çoğu bu ilkeyi bilinçli bir biçimde ihlal etmeye devam etmişlerdir.

Yılbaşından beri bu durum nihayet tarihe geçmiştir. Yeni Federal Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun (*StPO/ CPP*) 159. maddesine göre zanlıların polis ifadeleri esnasında bir savunma avukatının mevcudiyetine ve bu avukatın soru sordurma hakkına sahiptir. Bu kanun yeni yürürlüğü girdiği için, avukat hakkından vazgeçmemiş bir sanığın polis ifadesinin geçerlilik konusunda herhangi bir yüksek mahkeme tarafından belirlenmiş içtihat veya emsal karar olmamasına rağmen en temel bir insan hakkı ihlalini öne sürerek bunun gibi alınmış ifadelerin delil geçerliği şüphesiz sakıncalı olmalıdır.

Yeni kanunun bunun gibi ülke çapında bazı kantonlarda mevcut soruşturma hâkimliğinin (*Untersuchungsrichter/Juge d’instruction*) kaldırılmasına ve Türkiye’deki bildiğimiz savcılıkları (*Staatsanwaltschaft/Ministère public*) kaide kılmıştır. Yanı sıra İngilizce “plea bargaining” diye adlandırılan ve bir suçlunun suçunu itiraf ederek alacağı ceza indirimi pazarlıklarının imkânını açıp ve bunun kanuni şartlarını belirlemiştir.